

HET
LOVERBOYPROJECT

ZWOLLE
2001-2002

ZORGCONCEPT
2003

Inhoud	Pagina
Voorwoord	3
1. Inleiding	4
2. Probleemstelling	4
3. Doelgroep	4
4. Doelstelling	5
5. Organisatiestructuur en werkwijze	5
6. Methodiek	11
7. Gerealiseerde doelen	15
7.1. slachtoffers	
7.2. verdachten	
7.3. preventie	
8. Vroegherkenning van Loverboys en slachtoffers	20
Bijlages	31

Colofon

© Zorgconcept
R.D.F. Wolters
Middendam 3
1141 BC Monnickendam
Tel 0299 658351
Fax 0299 658352
www.zorgconcept.org
info@zorgconcept.org

Voorwoord

De stichting Zorgconcept heeft in 2000 een onderzoek uitgevoerd naar overlastproblemen op de Melkmarkt in Zwolle. Onderzoekers hebben gedurende enkele maanden, met name in de avonduren, contacten gelegd met jongens en meisjes op de Melkmarkt of in de verschillende etablissementen. Hieruit kwam informatie naar voren van loverboypraktijken; meisjes werden geronseld voor de prostitutie.

Wij hebben dit gemeld en beschreven in een notitie die voor het College van B&W aanleiding was om Zorgconcept te verzoeken een Plan van Aanpak te schrijven waarbij zoveel als mogelijk de hulpverlening en andere organisaties zoals politie en Raad voor de Kinderbescherming betrokken was.

In de eerste helft van 2001 zijn een aantal grote vergaderingen georganiseerd waarbij vrijwel alle instellingen/organisaties aanwezig waren. Dit resulteerde in een verdeling van taken en tegelijkertijd een inventarisatie van knelpunten.

Belangrijkste knelpunten zijn de informatie uitwisseling tussen organisaties, onbekendheid met privacywetgeving en registratiesystemen die niet op elkaar aansluiten.

Dit heeft in eerste instantie tot veel vertraging geleid . Uiteindelijk is dit opgelost door het schrijven van een eigen conceptprivacyreglement en een eenvoudig registratiesysteem.

Het Loverboyproject Zwolle is een uniek project geweest waarbij zowel organisatorisch als in het kader van de hulpverlening veel grenzen zijn verlegt. De verschillende organisaties kunnen trots zijn op de geleverde prestatie.

Dit verslag gaat in op de organisatiestructuur, de doelstelling, werkwijze, methodiek en behaalde resultaten over de jaren 2001-2002.

maart 2003

R.D.F. Wolters

1. Inleiding

De aanleiding om te komen tot een Plan van Aanpak "loverboy problematiek": is het collegebesluit van 19 december 2000 naar aanleiding van:

- De conclusie en de aanbevelingen van de eindrapportage Beheersplan Melkmarktverlast om, met betrekking tot de loverboyproblematiek, met de betrokken instellingen en organisaties overleg te voeren en overeenstemming te bereiken over het maken van een gemeenschappelijk plan van aanpak en de zo spoedig mogelijke uitvoering daarvan'.

Op grond van dit besluit kreeg de stichting Zorgconcept de opdracht om in samenwerking met gemeente en partners in het veld een Plan van Aanpak Loverboy Problematiek op te stellen. In oktober 2001 werd dit Plan van Aanpak en de begroting vastgesteld door de gemeente Zwolle.

2. Probleemstelling

Loverboys

Loverboys zijn jongens die proberen meisjes de prostitutie in te lokken. De loverboy zorgt er eerst voor dat een meisje verliefd op hem wordt. Bijvoorbeeld door het meisje te verwennen met veel cadeaus en aandacht. Vooral kwetsbare meisjes vinden dat te gek en zijn bereid alles voor hun vriend te doen waardoor een afhankelijkheidsrelatie ontstaat. Op slinkse wijze sluist hij haar vervolgens de prostitutie in. De meisjes zijn emotioneel, en vaak ook financieel, van hun vriendje afhankelijk. Een weg terug lijkt er niet te zijn.....

Ze weten hun "prooien" feilloos te vinden. Ze parkeren hun dure auto's of scooters voor middelbare scholen, maken leuke praatjes in koffieshops, kroegen of discotheken. Of wachten meisjes op bij kamertrainingscentra en opvanghuizen.

Loverboys reizen het hele land af om geschikte meisjes te vinden.

Potentiële slachtoffers

Alle meisjes lopen risico om slachtoffer te worden van een loverboy! Pubers zijn vaak onzeker, en willen zich mooi voelen, wat waard zijn. Er zijn meisjes die meer risico lopen. Zoals "meisjes die van huis uit geen veiligheid en liefde hebben meegekregen, vaak geslagen zijn, seksueel misbruikt of verwaarloosd". Veel meisjes zijn opvallend op zoek naar aandacht en bevestiging. Raken hierdoor gemakkelijk "verslaafd" aan een relatie met een "mooie jongen", met alle gevolgen van dien. Als eenmaal de eerste stap is gezet naar de prostitutie is de weg terug moeilijk.....

3. Doelgroep

1. Meisjes vanaf 13 jaar uit de hoogrisicogroepen welke bereikt worden via het hulpverlenings- en opvangcircuit.
2. Intermediairen welke in organisaties actief zijn, waar met meisjes vanaf 13 jaar contact gelegd wordt.
3. De reguliere preventiegroep (m.n. onderwijs, circa 3300 meisjes)

4. Doelstelling

1. Het uit het circuit halen van de slachtoffers. Om dit probleem goed te kunnen aanpakken maken de te treffen maatregelen onderdeel uit van een ketenaanpak, die vooral gericht is op het bieden van zorg aan de slachtoffers, alsmede het voorkomen dat meisjes hierin terechtkomen.
2. Het opsporen en bestrijden van de loverboys, de aanpak van verdachten.
3. Het voorlichten van meisjes uit hoogerisicogroepen met betrekking tot het fenomeen loverboy en de gehanteerde wervingsmethoden.
4. Het bereiken van intermediairs teneinde hen voorlichting te geven met betrekking tot het fenomeen loverboy en hen te voorzien van materiaal opdat zij in de eigen organisatie voorlichting kan geven c.q. laten geven

5. Organisatiestructuur

Zorgconcept heeft de dagelijkse gang van zaken gecoördineerd en de communicatie tussen de verschillende participanten, verwijzers en andere vormen van hulpverlening. Zorgconcept bewaakte de voortgang van de hulpverlening, de vergaderingen, ontwikkelde nieuwe initiatieven en voerde het Plan van Aanpak uit. Gerapporteerd werd aan de Gemeente Zwolle

Door Zorgconcept is, conform het Plan van Aanpak, een werkgroep Hulpverlening en een werkgroep Preventie ingesteld.

Samenstelling werkgroep Hulpverlening:

Samenstelling werkgroep Hulpverlening: Raad voor de Kinderbescherming, Politie, Bureau Jeugdzorg Overijssel, Leerplichtambtenaar, St. Stad en Welzijn, Stichting TRIAS Jeugdhulpverlening, Zorgconcept

De leerplichtambtenaar vertegenwoordigt een cluster van onderwijsinstellingen: Basis onderwijs, VO, ROC, Bijzonder Onderwijs. Meldingen verlopen via de preventieteams, vertrouwenspersonen naar de leerplichtambtenaar.

De leerplichtambtenaar meldt de slachtoffers in de werkgroep Hulpverlening, wanneer het om een acute¹ situatie gaat dan wordt de vertegenwoordiger van de Raad voor de Kinderbescherming of Bureau Jeugdzorg ingeschakeld.

Bureau Jeugdzorg vertegenwoordigt de Kern, RIAGG, SPD en andere ambulante hulpverlening. Wanneer deze organisaties in aanraking komen met een slachtoffer dan wordt deze zo spoedig mogelijk gemeld bij de vertegenwoordiger in de werkgroep Hulpverlening van bureau Jeugdzorg. In de eerstvolgende vergadering wordt het slachtoffer besproken. Wanneer het om een acute melding gaat dan wordt de Raad voor de Kinderbescherming dan wel Bureau Jeugdzorg ingeschakeld volgens de methodiek die is afgesproken tussen de

---

¹ Een acute situatie is te omschrijven als een directe vraag om hulp door een slachtoffer of geconstateerd (dreigend) misbruik van een minderjarig meisje.

Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg en Politie.

De residentiele voorzieningen Ambelt Jeugdzorg en Vrouwenopvang Overijssel worden vertegenwoordigd door de Stichting TRIAS Jeugdhulpverlening. Wanneer zij in aanraking komen met een slachtoffer dan wordt deze zo spoedig mogelijk besproken in de werkgroep Hulpverlening.

De Raad voor de Kinderbescherming vertegenwoordigt geen andere organisaties. De Raad voor de Kinderbescherming werkt volgens de methodiek die is afgesproken met bureau Jeugdzorg en politie.

Stad en Welzijn vertegenwoordigt de eigen organisatie en de door haar uitgevoerde projecten. Wanneer zij in aanraking komen met een slachtoffer dan wordt deze zo spoedig mogelijk besproken in de werkgroep Hulpverlening. Bij een acute situatie wordt direct de vertegenwoordiger van de Raad voor de Kinderbescherming of een andere organisatie ingeschakeld.

De politie vertegenwoordigt de wijkteams en andere onderdelen van het politiekorps.

5.1. Taken van de werkgroep Hulpverlening

De werkgroep Hulpverlening richt zich op het uitwisselen van informatie over potentiële slachtoffers en verdachten van de loverboyactiviteiten en draagt zorg voor de hulpverlening² aan slachtoffers. Zowel door het Meldpunt als de participerende organisaties worden namen, adressen en andere informatie ingevuld op een registratieformulier en doorgegeven aan de werkgroep Hulpverlening.

Deze gegevens worden na matching door de beheerder van de registratie besproken in de werkgroep, waarna een Plan van Aanpak wordt opgesteld.

Taken van de werkgroep Hulpverlening:

- Registreren van meldingen
- Beoordelen van meldingen
- Inbrengen en bespreken van meldingen
- Uitwerken en uitzetten van informatie
- Opstellen van een Plan van Aanpak hulpverlening
- Initiëren van directe hulpverlening
- Volgen van casuïstiek (casemanagement)

De werkgroep Hulpverlening komt twee keer per week of zoveel als noodzakelijk bijeen voor een cliëntenbespreking en wordt voorgezeten door de coördinator van het Loverboyproject.

---

² Voor de hulpverlening maakt de werkgroep gebruik van bestaande regionale en landelijke voorzieningen. Zowel in Zwolle als Leeuwarden zijn vrijwillige (crisis)bedden aanwezig bij de Stichting TRIAS Jeugdhulpverlening, Vrouwenopvang Overijssel als Asja in Leeuwarden. Voor gedwongen opnames bestaat landelijk een wachtlijst. Deze opnames worden centraal in Den Haag gecoördineerd

5.2. Geheimhouding

Bij de deelnemers aan het project is geheimhouding als volgt geregeld. Ieder lid van de werkgroep Hulpverlening heeft een geheimhoudingsplicht ten aanzien van activiteiten in het kader van de werkgroep Hulpverlening.

In het bijzonder betreft de geheimhouding de persoonlijke gegevens van zowel melder als slachtoffer en de betreffende actie naar slachtoffer of verdachte. In het belang van de te ondernemen activiteiten mogen leden van Hulpverlening zaken bespreken binnen de eigen organisatie en met anderen. Dit nadrukkelijk en uitsluitend in het kader van de werkgroep Hulpverlening. Betreft het criminele informatie, waar alleen de politie over beschikt, dan mag de politie deze informatie niet aan andere leden van de werkgroep doorgeven.

Correspondentie over individuen wordt altijd met een stempel van 'geheimhouding' of 'vertrouwelijk' verstuurd.

Binnen het project, inclusief activiteiten binnen de deelnemende organisaties voortvloeiend uit het project, zal worden gehandeld overeenkomstig de Wet Bescherming Persoonsregistratie. Zo kent het project, overeenkomstig de Wet Bescherming Persoonsregistratie, een privacyreglement waarin de registratie van de persoonlijke gegevens nader is geregeld.

5.3. Dossiervorming

Van ieder door het project in behandeling genomen melding wordt een dossier gemaakt. De coördinator van het project is verantwoordelijk voor deze dossiers. De dossiers worden bewaard in een beveiligd systeem. Een jaar na afloop van het project worden alle dossiers vernietigd. Voor de dossiers die deelnemende instanties zelf aanleggen over individuen dragen de instanties zelf de verantwoordelijkheid.

5.4. Privacyreglement

Vanaf 2002 wordt gebruik gemaakt van een cliëntvolgsysteem. Een cliëntvolgsysteem is een bestand of database waarin over personen met betrekking tot een aantal onderwerpen gegevens worden opgenomen. Specifiek voor een cliëntvolgsysteem is het gebruik en vooral de uitwisseling van persoonsgegevens. Met name de uitwisseling van gegevens tussen deelnemers met zeer verschillende taken of doelstellingen brengt risico's voor de privacybescherming met zich mee. Het is echter ook zo dat dergelijke systemen, mits juist gebruikt, mogelijkheden bieden om zorg efficiënt en op maat aan te bieden.

Afgesproken wordt om een aantal standaardgegevens te registreren op een vooraf vastgesteld registratieformulier. De formulieren worden vervolgens door Zorgconcept in een centrale database opgeslagen. Ten behoeve van de vergadering Hulpverlening worden vervolgens lijsten met namen en gegevens van cliënten gemaakt. Deze lijst blijft eigendom van Zorgconcept zolang deze de coördinatie uitvoert.

Houder van het registratiesysteem:

Het registratiesysteem wordt voorlopig beheerd door de stichting Zorgconcept.

De gegevens die worden verzameld zijn afkomstig van hulpverleners, familie, vrienden, politie en anderen. Het zijn vermoedens of soms harde gegevens. Het aantal slachtoffers dat zich vrijwillig meldt is betrekkelijk laag terwijl het aantal vermoedelijke slachtoffers hoog ligt. Dit betekent dat verschillende categorieën moeten worden ontworpen zoals vermoedelijk slachtoffer, verdachte etc. Door matching van de gegevens middels een database kunnen verbanden worden gelegd tussen slachtoffers, verdachten en adressen. Door zowel politie als hulpverlening kan op grond van deze gegevens soms pro-actief worden opgetreden.

In de werkgroep Hulpverlening zitten naast justitiële hulpverleningsorganisaties ook niet justitiële organisaties zoals Stad en Welzijn en het onderwijs. Ook zij zijn gebonden aan het privacyreglement wat opgesteld is ten behoeve van de werkgroep Hulpverlening.

De deelnemende organisaties onderschrijven de uitgangspunten van dit protocol.

5.5. Centraal Meldpunt Loverboyproject: 038-4268343

In 2002 heeft de Vrouwenopvang Overijssel een speciaal telefoonnummer ter beschikking gesteld waarop iedereen zowel slachtoffers als verdachten van loverboypraktijken kan melden.

Taken van het meldpunt zijn:

- Vrouwenopvang Overijssel zal de gegevens van vermoedelijke verdachten doorgeven aan de werkgroep Hulpverlening.
- De gegevens over mogelijke slachtoffers gaan naar Hulpverlening of bij een acute situatie naar de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg of een crisisdienst.
- De participerende organisaties dragen informatie over slachtoffers en verdachten over aan de leden van Hulpverlening.
- Hulpverlening verzorgt de terugmelding naar Vrouwenopvang Overijssel.
- Er vindt een adequate registratie plaats

Vrouwenopvang vult een gestandaardiseerd registratieformulier in en verzendt deze naar de coördinator Zorgconcept die de beheerder is van de registratie. De verzending kan per post of fax. De coördinator verzorgt vervolgens de registratie en het bespreken van het registratieformulier in de werkgroep Hulpverlening.

5.6. Werkgroep Preventie

Doelstelling;

Breng de preventieboodschap en doelstelling over aan de intermediaire doelgroep en aan de uiteindelijke doelgroep. Door preventie en voorlichting over het fenomeen loverboy kan er een bijdrage worden geleverd aan de kennis van de loverboy-werkwijze, kennis van de sociale kaart inzake loverboy-problematiek, vroegtijdig kunnen signaleren, profielherkenning van dader en slachtoffer. Door preventie weten intermediairen hoe kennis en hulp geboden kan worden.

Meisjes worden op tijd voorgelicht over de gevaren van Loverboys. Door deze voorlichting wordt voorkomen dat zij slachtoffer worden of zij melden zich aan bij de hulpverlening.

Samenstelling:

- Zorgconcept, Voorzitter
- GGD Regio IJssel-Vecht
- De Veilige School
- Stad en Welzijn
- ROC Landstede
- Bureau Jeugdzorg
- SVO/VO Time Out
- FIOM
- Gemeente Zwolle, Maatschappelijke Ontwikkeling

Bevoegdheden:

Het preventieteam stelt een Plan van Aanpak Preventie Loverboyproblematiek op en bewaakt de voortgang. Zorgconcept functioneert als voorzitter en coördinator van de verschillende acties.

Het Plan van Aanpak wordt door de bovenstaande organisaties uitgevoerd. De medewerkers van deze organisaties werken de acties inhoudelijk uit.

Per organisatie worden afspraken gemaakt over de inzet van personeel t.b.v. vergaderingen en het uitvoeren van activiteiten.

5.7. Werkwijze

In deze paragraaf wordt een beschrijving gegeven over de werkwijze van de werkgroep Hulpverlening.

Fase een, de melding

- De melding wordt door de bij het project betrokken organisaties of het Meldpunt Loverboyproblematiek schriftelijk aangemeld bij de coördinator Hulpverlening.
- De melding wordt in het registratiesysteem opgenomen.
- De coördinator, coördineert de registratie en bewaakt het archief.

Fase twee, de verificatie/toetsing

- De leden van Hulpverlening onderzoeken de melding in een gezamenlijke vergadering op basis van de beschikbare gegevens. In de meeste gevallen zal het nodig zijn om nader onderzoek uit te voeren.
- Dit veldonderzoek wordt door leden van Hulpverlening verricht eventueel in samenwerking met de politie.
- Desgewenst wordt een netwerkonderzoek gehouden door de hulpverlening om bestaande hulpverleningscontacten in kaart te brengen.
- De bevindingen van de verificatie/toetsing en besluitvorming omtrent nadere actie wordt vastgelegd op het registratieformulier.

Fase drie, uitvoering

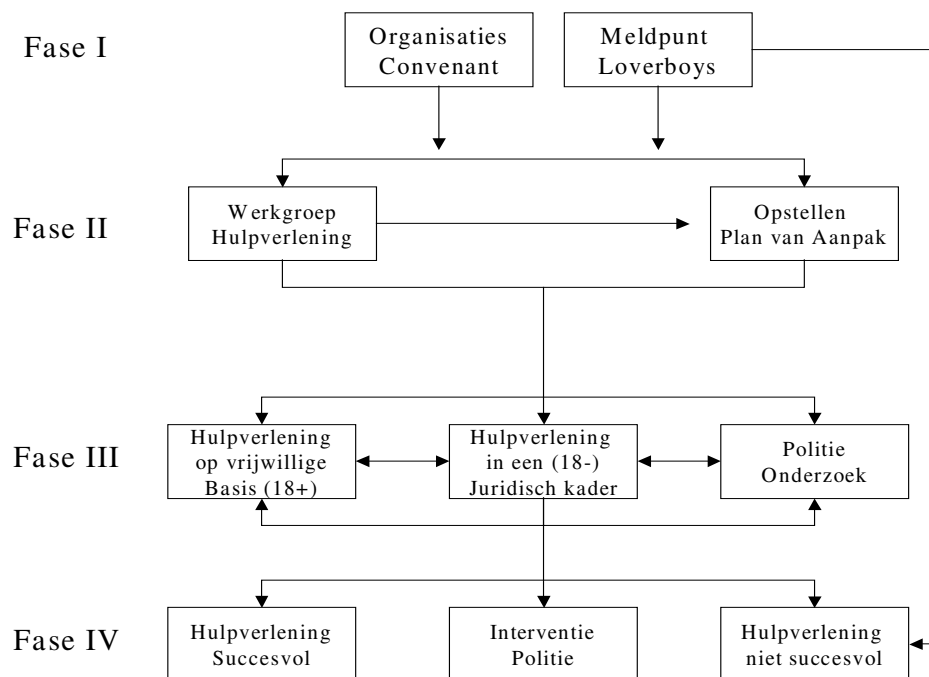
- De direct betrokken leden van Hulpverlening stellen een gemeenschappelijk Plan van Aanpak voor.
- Dit actieplan wordt vastgelegd op het registratieformulier.
- De coördinator van het Loverboyproject bewaakt de afspraken voortvloeiend uit het gemeenschappelijk plan van aanpak en onderneemt indien nodig actie ter stimulering

- van de uitvoering van de gemaakte afspraken.
- Bijzondere meldingen en meldingen met beleidsontwikkelingaspecten worden altijd besproken in de Regiegroep.

Fase vier, afhandeling

- De afhandeling van een melding wordt altijd in Hulpverlening besproken. Tevens wordt een procesevaluatie besproken. Aan de orde komt o.a. of het doel bereikt is, de knelpunten die hierbij eventueel een rol hebben gespeeld, hoe de samenwerking is verlopen en welke activiteiten op beleidsniveau gewenst zijn.
- De evaluatie wordt op het registratieformulier genoteerd.

Grafiek 1: Schematische weergave van de werkwijze.

6 Methodiek

6.1. Problematiek van de doelgroep

Meisjes, die onder de werking van deze methodiek vallen, verkeren over het algemeen in een crisissituatie. Meestal zijn zij in handen gevallen van jongens van het type loverboy of mannen die hen vanuit andere situaties aanzetten tot prostitutie. In het ene geval worden zij door geweld of bedreiging met geweld, daartoe gedwongen, in het andere geval wordt nadrukkelijk een tegenprestatie van hen verwacht voor vermeende 'bewezen diensten' zoals cadeaus, uitgaan, kleding etc.³

De meisjes zijn vaak afkomstig uit gebroken gezinnen, waarin zij al op jonge leeftijd geconfronteerd werden met de eigen problematiek van ouders, vaak resulterend in allerlei vormen van verwaarlozing of mishandeling. De meeste meisjes willen weg uit het gezin en vertonen ook daadwerkelijk wegloupedrag. Een tweede risicogroep zijn de alleenstaande minderjarige asielzoekers (Ama's) Deze meisjes zijn ver verwijderd van hun sociale omgeving, en in Nederland dreigen zij als ze meerderjarig worden, het land uit gezet te worden.

Kwetsbaar als al deze meisjes zijn, gaan zij op zoek naar vrienden en vriendinnen voor wie zij iets kunnen betekenen. Ze zijn een gemakkelijke prooi voor jongens en mannen die hen in de eerste contacten vaak mooie beloftes doen, maar uiteindelijk heel andere bedoelingen met hen blijken te hebben. Eenmaal in verkeerde handen kunnen de meisjes niet meer terug. Zij voelen zich schuldig, vragen om een tijdelijk onderdak, dan wel volledige kost en inwoning en niet zelden is er sprake van beginnende verslaving door (soft)drugs gebruik. Verbreken van de relatie met hun vriend is een zware opgave waar zij geheel alleen voor staan. Uit angst voor represailles zijn zij bang om verklaringen over hun situatie af te leggen bij de politie. Vertrouwen hebben zij in niemand meer. De verwachte negatieve reacties van ouders en de angst voor wat zij van hun vriend kunnen verwachten drukken zwaar op hen. In deze toestand zijn meisje weinig toegankelijk voor vrijwillige hulpverlening, en zullen zij gemakkelijk terugkeren naar hun loverboy.

6.2. Samenwerking van de verschillende instanties

Het signaleren en aanmelden van meisjes die slachtoffer zijn van Loverboys behoort tot de taken van alle organisaties die deel uitmaken van het Loverboyproject. De Politie, Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming in het werkgebied IJsselland verzorgen de uitvoering van de gedwongen hulpverlening aan een slachtoffer dat hier niet vrijwillig wil uit stappen. Dit gebeurt middels Voorlopige Ondertoezichtstelling (VOTS) en vervolgens OTS. Dit is een taak van de gezinsvoogden bij het Bureau Jeugdzorg te Zwolle. Een belangrijk onderdeel van de werkwijze bestaat uit plaatsing van de meisjes in een gesloten setting in Justitiële Jeugd Inrichtingen. In deze fase wordt een psycho-diagnostisch onderzoek uitgevoerd om een goede indicatie te verkrijgen voor verdere hulpverleningstrajecten.

6.3. Aanmelding

---

³ De methodiekbeschrijving is in samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming Zwolle tot stand gekomen.

Werkgroep Hulpverlening

In elk cliëntenoverleg komen circa 10-15 meisjes aan de orde, slachtoffers waar vaak veel mee aan de hand is. Zij maken onderdeel uit van een netwerk met vaak weer verbanden met andere netwerken. Het project beschikt over een lijst met 117 namen van vermoedelijke en daadwerkelijke slachtoffers. Wanneer iemand een daadwerkelijk slachtoffer is valt echter moeilijk te bepalen omdat maar weinig meisjes bereid zijn om aangifte te doen. Gedegen onderzoek is noodzakelijk.

De meisjes en potentiële Loverboys worden ingebracht door de participanten en het Meldpunt.

Vanaf dat moment wordt systematisch nagegaan wat er aan de hand is, bij wie zij bekend zijn en wat er moet gebeuren. Door de intensieve samenwerking tussen de verschillende organisaties worden een groot aantal problematische situaties die niet altijd direct te maken hebben met Loverboy vroegtijdig ontdekt.

Politie

Zodra de politie in de regio IJsselland direct in aanraking komt met een minderjarig meisje dat zich al dan niet gedwongen prostitueert, wordt er van uitgegaan dat sprake is van een acute (levens)bedreigende situatie. Het meisje wordt in dat geval zo spoedig mogelijk via de afdeling Jeugd en Zeden Zaken (JZZ) aangemeld bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). De melding geschiedt bij het intake-team van de Raad welke is ondergebracht bij het AMK.

Buiten kantooruren wordt gebruik gemaakt van de bereikbaarheidsdienst van de RvdK. De politie verstrekt de RvdK schriftelijk alle bij de politie bekende informatie omtrent het minderjarige meisje en met name de feiten en/of omstandigheden waaruit blijkt dat van prostitutie sprake is. De informatie bevat altijd de plaats waar zij werd aangetroffen. Tevens wordt het meisje direct aangemeld bij de werkgroep Hulpverlening.

Raad voor de Kinderbescherming

Op dezelfde werkdag wordt bij de RvdK, op basis van de beschikbare informatie beoordeeld in welke mate sprake is van een acuut (levens)bedreigende situatie. Indien daartoe voldoende grond aanwezig is, wordt bij de Kinderrechter een verzoek tot voorlopige ondertoezichtstelling (VOTS) met een machtiging voor een gesloten plaatsing (en eventueel daaraan gekoppelde sociale bewaring) ingediend. De RvdK neemt vervolgens contact op met het Bureau Jeugdzorg Overijssel (BJZ), afdeling gezinsvoogdij.

Signalen van anderen

Minderjarige meisjes, van wie niet bij de politie maar wel bij anderen (bijvoorbeeld medewerkers buurthuizen, schooldecanen, maatschappelijk werkers, of asielzoekerscentra) uit feiten of omstandigheden bekend is of vermoed wordt, dat zij zich (laten) prostitueren brengen de informatie in via de werkgroep Hulpverlening.

Melden bij de politie

De organisaties die beroepsmatig over dergelijke informatie beschikken kunnen dit melden bij de taakaccenthouder van de politie of bij (JZZ) van de politie.

Binnen het JZZ zal vervolgens onderzoek worden gedaan teneinde verstrekte informatie te

verifiëren en completeren. Als op grond van de onderzoekresultaten ook binnen dit team geconcludeerd wordt dat toepassing van het protocol geïndiceerd is, dan kan de procedure worden gevolgd zoals in dit hoofdstuk beschreven.

Melden bij Vrouwenopvang Overijssel

Voor het Zwolse Loverboyproject stelt Vrouwenopvang Overijssel een speciaal telefoonnummer ter beschikking waarop iedereen zowel slachtoffers als verdachten van loverboypraktijken kan melden. Vrouwenopvang Overijssel zal de gegevens over de verdachten doorgeven aan de politie en aan Hulpverlening. De gegevens over mogelijke slachtoffers gaat naar Hulpverlening en bij acute zaken naar onder andere de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad zal deze informatie inbrengen en bespreken in de werkgroep Hulpverlening. Daarnaast kan de Raad voor de Kinderbescherming ook andere informanten benaderen om extra gegevens over een mogelijk slachtoffer te krijgen.

Procedures bij de uitvoering van de hulpverlening

Zowel de civielrechtelijke maatregelen als hulpverleningsactiviteiten zijn er op gericht aan het meisje een optimale bescherming en behandeling te bieden en de dreiging van buitenaf weg te nemen. De mate waarin het meisje en haar ouder(s) bereid zijn aan een hulpverleningstraject mee te werken zal bepalend zijn bij het nemen van beslissingen en het benutten van mogelijkheden in het hulpverleningsaanbod.

Start

De hulpverlening van de gezinsvoogd start op het moment dat de VOTS is uitgesproken en het meisje, hetzij nog op een politiebureau in sociale bewaring zit, dan wel reeds (voor de duur van 3 maanden) in een opvangvoorziening van de Justitiële Jeugd Inrichtingen is geplaatst.

De gezinsvoogd bezoekt het meisje in de eerste dagen van de VOTS en neemt contact op met de ouders. Ouders en het meisje zijn door de RvdK op de hoogte gesteld van de civielrechtelijke maatregelen en zijn hierover voldoende geïnformeerd.

Sociale Bewaring

Om te voorkomen dat het meisje hangende de procedure terugvalt en niet langer op te sporen is, bestaat de mogelijkheid van sociale bewaring. De rechtbank in Zwolle heeft er voor gekozen in principe terughoudend te zijn bij verzoeken, maar kan in levensbedreigende situaties hier alsnog toe overgaan. De termijn van de sociale bewaring dient zo kort mogelijk te zijn, met dien verstande dat deze daadwerkelijk aansluit op de plaatsing in de opvang van een Justitiële Jeugdinrichting. In de praktijk is gebleken dat alle meisjes binnen een week geplaatst konden worden.

Gesloten opvang

Vanuit de Gezinsvoogdij wordt direct na aanmelding contact opgenomen met het Ministerie van Justitie te Den Haag, afdeling: Dienst Justitiële Plaatsingen. De gezinsvoogd draagt zorg voor de schriftelijke onderbouwing, het doorzenden van de VOTS beschikking, de machtiging gesloten plaatsing en de schriftelijke melding voor gesloten crisisplek in verband met (dreigende) prostitutie.

Vanuit het Ministerie van Justitie is de bereidheid uitgesproken om aan meisjes met de indicatie 'slachtoffer Loverboy' voorrang te verlenen bij het plaatsen in gesloten opvang.

Politie en de gezinsvoogd bepalen in onderling overleg wie eventueel het vervoer van de minderjarige van het politiebureau naar de gesloten opvang verzorgt.

Psycho- diagnostisch onderzoek

Tijdens de opvangperiode wordt meer informatie verzameld middels gesprekken met het meisje, haar ouders, medewerkers van de Justitiële Jeugdinrichting etc. De gezinsvoogd van BJZ probeert het vertrouwen van het meisje en de ouders te winnen teneinde tot een samenwerkingsrelatie te komen, waarbij problemen in het gezin kunnen worden aangepakt. In de opvangperiode wordt door de Kinderrechter of de Raad voor de Kinderbescherming een psycho-diagnostisch onderzoek aangevraagd, waarin naast het meisje ook haar ouders betrokken worden. Dit wordt in principe intramuraal afgenomen. Het onderzoek moet helpen de vragen over het meest wenselijke vervolgtraject van de hulpverlening te beantwoorden.

Afstemming en Voorlopige Ondertoezichtstelling (VOTS)

In de maanden volgend op de uitspraak VOTS zijn er verschillende werkzaamheden van de raadsonderzoeker en de gezinsvoogd die parallel lopen. Dit vraagt om een goede afstemming van de taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen.

Direct na de VOTS-uitspraak start de RvdK met het Raadsonderzoek.

Bij de samenwerking tussen gezinsvoogd en RvdK tijdens de VOTS wordt gehandeld overeenkomstig bestaande protocollaire afspraken.

Binnen 14 dagen na de uitspraak VOTS volgt een zitting, waarin het slachtoffer en haar ouders gehoord worden. Vervolgens moet binnen 3 maanden door de Raad een verzoek tot OTS worden ingediend. De gezinsvoogd dient zondig een verzoek in ter verkrijging van een machtiging voor een vervolg van de uithuisplaatsing.

Bij behandeling van een verzoek tot machtiging voor gesloten plaatsing wordt een advocaat toegevoegd, die de belangen van het minderjarige meisje behartigt.

Het verblijf van een meisje in de gesloten opvang is zo kort mogelijk.

Hulpverleningsplan en Vervolgtraject

De gezinsvoogd levert voor de OTS-zitting en de eventuele machtiging tot uithuisplaatsing het hulpverleningsplan en het verslag van het psychodiagnostisch onderzoek aan. De gezinsvoogd maakt in zijn hulpverleningsplan duidelijk hoe de indicatie luidt voor het vervolgtraject van de hulpverlening.

De indicatie voor een vervolgtraject in residentiële of semi-residentiële setting wordt behandeld in het Multie Disciplinair Team en toegewezen door het Zorg Toewijzingsorgaan (ZTO) van het Bureau Jeugdzorg Overijssel.

Wanneer er sprake is van een vervolgplaatsing in het kader van een gesloten of semi-gesloten behandelsetting of van een zeer intensieve behandelsetting, wordt er aangemeld bij het Ministerie van Justitie in Den Haag.

Nazorg

De maatregel OTS loopt tot het 18^e jaar. Indien de nazorg voor langere periode gewenst en/of noodzakelijk wordt geacht kan een beroep gedaan worden op de afdeling Jeugdhulpverlening van het BJZ. Daar wordt dan hulpverlening, begeleiding van de plaatsing of, indien nodig, vrijwillige opvang geboden. Hulpverlening na het 18e jaar bestaat slechts bij de bereidheid van het meisje zelf.

7. Gerealiseerde doelstellingen

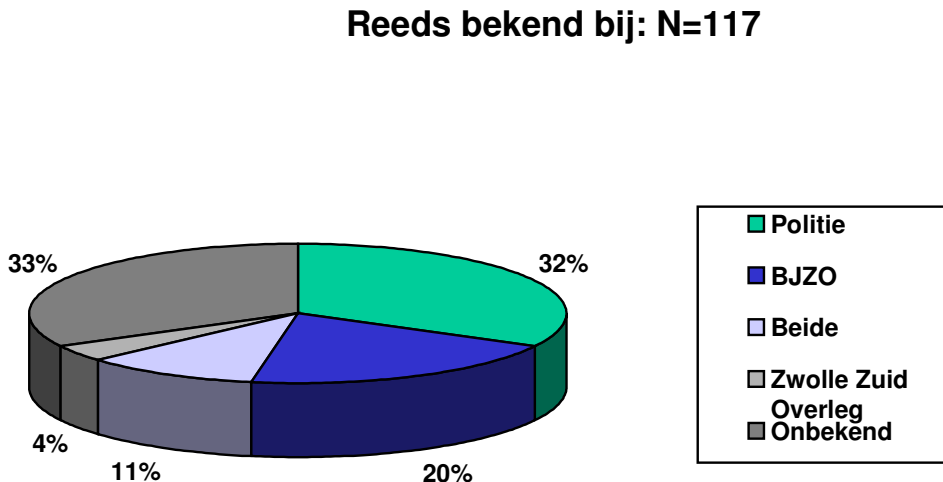
7.1 Slachtoffers, vermoedelijke slachtoffers en potentiële slachtoffers

7.1.1 Reeds bekend bij de organisaties

Het project beschikt over een lijst met 117 namen van vermoedelijke en daadwerkelijke slachtoffers. Wanneer iemand een daadwerkelijk slachtoffer is valt echter moeilijk te bepalen omdat maar weinig meisjes bereid zijn om aangifte te doen en prostitutie gebeurt op basis van onvrijwilligheid. Een exacte opgave van de bereikte resultaten valt niet te geven omdat meisjes verhuizen, meerderjarig worden, het contact met de hulpverlening of politie verbreken of om andere redenen geen contact meer hebben. De (naw) gegevens zijn echter bekend en wanneer de werkgroep het noodzakelijk acht wordt er pro-actief opgetreden.

Naar aanleiding van de meldingen zijn meisjes opgenomen in opvangcentra, jeugdinrichtingen. Met ouders zijn contacten geweest en met veel meisjes is gesproken. De ambulante hulpverlening is geïntensiveerd, onderzoeken zijn uitgevoerd door de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg en leerplichtambtenaar. Daarnaast zijn vele andere activiteiten ontwikkeld. Ook de politie is een groot aantal onderzoeken (31) gestart. Veel meisjes zijn reeds bekend bij de politie, bureau Jeugdzorg of de Raad voor de Kinderbescherming.

Grafiek 2: Reeds bekend bij de aangesloten organisaties:

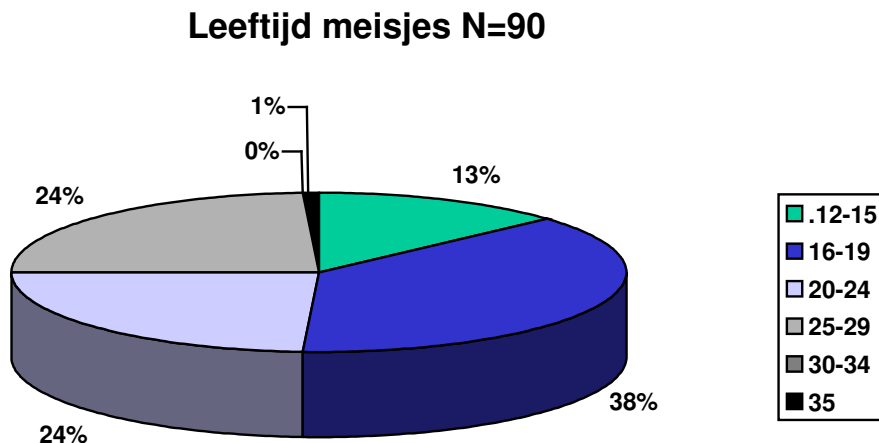

7.1.2 De leeftijd van mogelijke en daadwerkelijke slachtoffers:

Ongeveer 50% van de meisjes is tussen de 12 en 19 jaar (13% is tussen de 12 en 15 jaar), 50% is meerderjarig. Het grote aantal meisjes boven de 18 jaar is een probleem omdat hier geen enkele dwang op kan worden uitgevoerd. Feitelijk komen zij in beeld omdat zij contact zoeken met de politie, in aanraking komen met de politie of via via genoemd worden.

De minderjarige meisjes die besproken worden kunnen niet altijd direct geholpen worden. Dit ligt niet zo zeer aan de hulpverlening maar aan de privacywetgeving. Zowel politie als hulpverlening kunnen alleen handelen binnen de ruimte die de privacywetgeving biedt. Voor gedwongen prostitutie moet enig bewijs zijn en slachtoffers zijn daartoe al dan niet gedwongen niet snel bereid.

Grafiek 3: Leeftijd van de meisjes:

7.1.3 Aantal daadwerkelijke en mogelijke slachtoffers:

Wanneer is een meisje een slachtoffer en wanneer niet. Om dit te bepalen hebben wij zoveel als mogelijk de wettekst gevolgd.

In het Wetboek van Strafrecht staat in artikel 250a, lid 3 dat verdachten die minderjarigen laten prostitueren, strafbaar zijn:

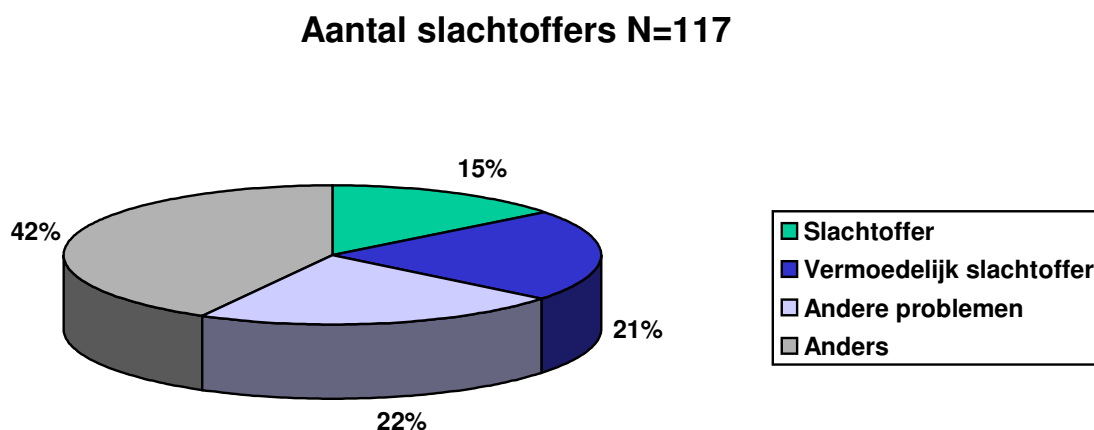
“ Met een gevangenisstraf of geldboete wordt gestraft (...) degene die een ander er toe brengt zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een derde tegen betaling, dan wel ten aanzien van een ander enige handeling onderneemt waarvan hij of zij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat die ander zich daardoor tot het verrichten

van die handelingen beschikbaar stelt, terwijl die ander minderjarig is.”

Op grond hiervan komen wij tot de volgende definitie van een slachtoffer: het verrichten van seksuele handelingen die gepaard gaat met (bedreiging met) geweld, misbruik van overwicht of misleiding.

Naar aanleiding hiervan komt het project op 17 slachtoffers. Daarnaast zijn veel meisjes besproken waarvan vermoed werd dat zij in potentie een slachtoffer zou kunnen worden. Deze meisjes zijn via verschillende kanalen benaderd.

Grafiek 4: aantal slachtoffer en vermoedelijke slachtoffers

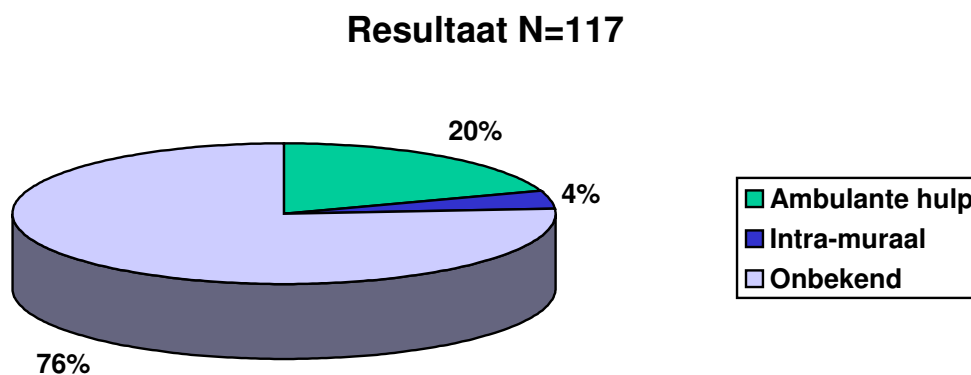
7.1.4 De behaalde resultaten:

Op grond van het registratiesysteem en de notulen is een schatting gemaakt van de resultaten. Er zijn verschillende succesvolle acties ondernomen door hulpverlening en politie die er toe hebben geleid dat een meisje werd opgenomen, een meisje uit het circuit kon worden gehaald en dat proces-verbaal kon worden opgemaakt. De basis voor deze acties zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd door de politie, Raad voor de Kinderbescherming, Onderwijs, Bureau Jeugdzorg en Stad en Welzijn naar aanleiding van meldingen in de werkgroep Hulpverlening. Meisjes die problemen hadden zijn pro-actief benaderd door een van de aangesloten organisaties. In hoeverre de acties van Hulpverlening neveneffecten hebben gehad is op dit moment moeilijk te bepalen.

Wel staat vast dat inmiddels een klimaat is ontstaan waarbij slachtoffers zich veilig genoeg voelen om aangifte te doen tegen Loverboys.

Vanaf voorjaar 2002 hebben tenminste 8 meisjes aangifte gedaan tegen Loverboys. Ambulante hulpverlening is (weer) gestart en opnames vonden plaats in onder meer Asja en andere intra-murale settings. Ambulante hulpverlening moet gezien worden als een scala van interventies die het gedrag kunnen beïnvloeden. Een bezoek van de politie aan ouders van een meisje waarvan vermoed wordt dat zij in het Loverboycircuit zit mag dan voor ouders heel vervelend zijn, het is wel een duidelijk signaal. Vermoedens en bewijzen werden in contacten met meisjes aan de orde gesteld. Daarnaast blijkt dat allerlei andere problemen ook naar boven komen zoals verkrachting, verwaarlozing, schooluitval, verdwijning of criminaliteit.

Grafiek 5: de behaalde resultaten

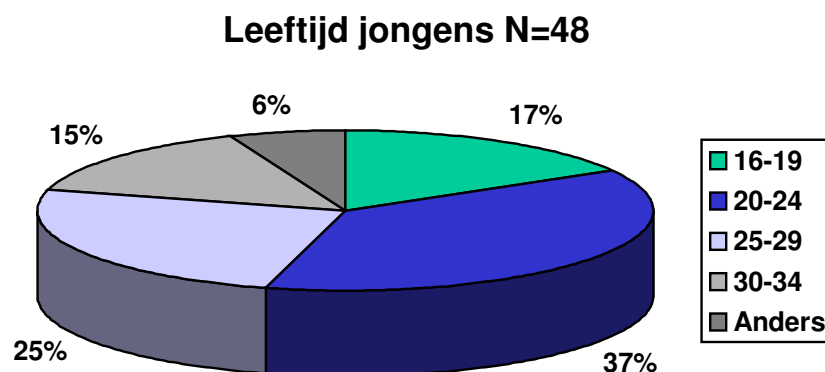
7.2. De opsporing van verdachten.

Het gaat hierbij om 61 namen. Een aantal van hen zit op dit moment gedetineerd. 14 zijn bekend bij Bureau Jeugdzorg. De gemiddelde leeftijd is 24 jaar. De jongste is 17 en de oudste 48 jaar. De meerderheid is van allochtone afkomst. Een aantal van hen is bekend bij de politie, anderen niet en zij hebben wellicht ook niets te maken met Loverboy praktijken. Hier moet uiterst voorzichtig mee worden omgegaan.

In het voorjaar van 2002 werd door een bij de werkgroep bekend meisje aangifte gedaan tegen een, ook bekend bij het project, Loverboy. Gedurende 9 maanden is door de politie onderzoek gedaan naar deze zaak. Uiteindelijk resulteerde deze aangifte en andere aangiftes tot de aanhouding van 12 Loverboys. Inmiddels zijn in 2003 twee Loverboys veroordeeld. (bijlage) Nieuwe arrestaties zijn te verwachten.

Loverboy praktijken zijn herkenbaar geworden en bespreekbaar gemaakt. In dit klimaat durven meisjes aangifte te doen wat een belangrijk signaal is naar de Loverboys.

Grafiek 6: Leeftijd van de verdachten

7.3 Preventie

In april 2002 zijn 29 scholen benaderd m.b.t. preventielessen voor de leerlingen en eventueel de docenten. Het Scharlaken Koord werd uitgenodigd om voorlichting te geven aan verschillende scholen in Zwolle. Vier onderwijsinstellingen hebben zich ingeschreven voor lessen. Inmiddels is door Zorgconcept lesmateriaal ontwikkeld wat door de scholen kan worden gebruikt.

Door Stad en Welzijn en FIOM wordt voorlichting over de werkwijze van Loverboys gegeven aan individuen en groepen. Dit is op verzoek van ouders op scholen en in de wijken.

Om de meisjes te bereiken werden de volgende acties ontwikkeld:

Gericht op de totale groep van 14 –19 jaar, 3300 meisjes:

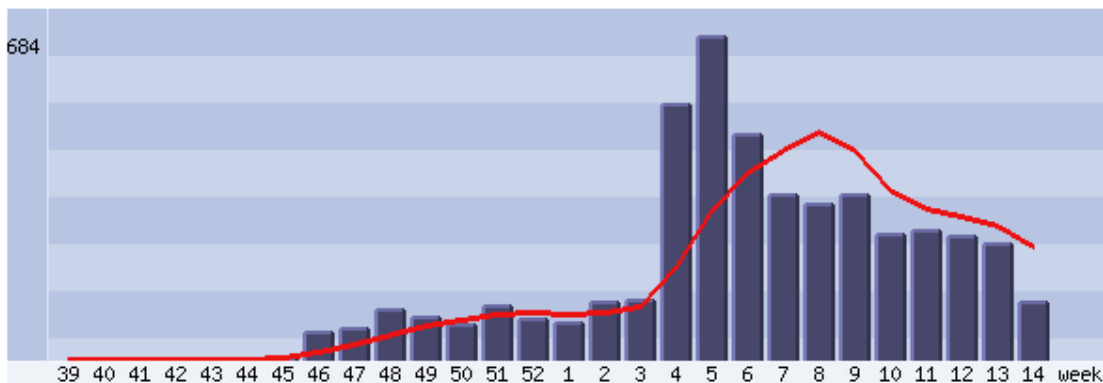
- Verspreiding van 2500 Brochures 'Gevaarlijke liefde' met daarin opgenomen het nummer van het meldpunt.
- Verspreiding van 2500 flyers, een poster en stickers.
- Advertenties in de regionale pers i.v.m. meldpunt.
- Een website is ontwikkeld. www.lover-boy.nl is gericht op voorlichting aan meisjes. Tevens wordt aan de huidige organisaties inclusief de gemeente Zwolle gevraagd om op de eigen website aandacht te besteden aan de website en de verwijzing naar het meldpunt. Hiervoor werd een standaardtekst ontwikkeld. De website is een groot succes. In de eerste drie maanden van 2003 heeft de website meer dan 4000 unieke bezoekers gehad. (grafiek)

- Lesmateriaal is ontwikkeld waarin tips staan m.b.t. tot vroegherkenning, wijze van benadering, gesprekstechnieken en een overzicht van de sociale kaart. Deze lesmap is door Zorgconcept met een aantal deskundigen ontwikkeld.
- Alle deelnemers van de georganiseerde werkconferentie hebben t.b.v. alle betrokken en geïnteresseerde organisaties een handleiding m.b.t. de Loverboyproblematiek ontvangen.
- Er is overleg met het College Bescherming Persoonsgegevens.
- Er is overleg met het Bureau NRM, rapporteur over Mensenhandel.
- Zorgconcept zit in het landelijke Platvorm Meisjesprostitutie.

Om het draagvlak en binding met de verschillende deelnemende organisaties te behouden werden de verschillende actiepunten in samenwerking met hen ontwikkeld. Op termijn moet dat er toe leiden dat zij zelf in staat zijn om preventielessen en voorlichtingsmateriaal te verzorgen.

Eveneens wordt er naar gestreefd om preventieactiviteiten overdraagbaar te maken voor de regio.

Grafiek 7: aantal bezoekers per week op de website sinds week 46 in 2002

Bron: Nedstat

8. Vroegherkenning van Loverboys en slachtoffers

In het stripboekje 'Gevaarlijke liefde' van Zorgconcept en Prostitutie Maatschappelijk Werk (PMW) (Humanitas Rotterdam) wordt het verhaal van een meisje beschreven, dat door haar vriend wordt gedwongen met een andere jongen seks te hebben. Dit kan de eerste stap zijn om het meisje in de prostitutie te laten werken. Bij jongerenprostitutie is vaak sprake van een 'klassiek' patroon, dat zich kenmerkt door een aantal aspecten. Deze worden hieronder beschreven.

PMW heeft de brochure ontwikkeld omdat veel instellingen die met jongerenprostitutie in aanraking komen (politie, hulpverlening) hebben aangegeven dat het moeilijk is om het thema bespreekbaar te maken onder jongeren.

Het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek voerde in 1998 in opdracht van het ministerie van Justitie een inventarisatie uit naar de aard en omvang van gedwongen jongerenprostitutie. Hieruit bleek dat bij 80 procent sprake was van dwang door de partner. Met dit onderzoek kwam er erkenning en meer aandacht voor het verschijnsel jongerenprostitutie. Al snel werd gesproken over *'loverboys'*, jongens die meisjes doelbewust aanzetten tot prostitutie terwijl zij doen alsof ze op hen verliefd zijn.

Uit onderzoek is tevens gebleken dat veel meisjes die in de prostitutie terechtkomen, in hun jeugd slachtoffer zijn geweest van seksueel misbruik, mishandeling en/of affectieve verwaarlozing.

Als gevolg van een lage zelfwaardering is een deel van deze jongeren minder goed in staat om zichzelf te effectief te beschermen. Met hun kwetsbaarheid vormen zij een geschikte prooi voor mensen die hiervan misbruik willen maken.

Alle aspecten van het zogenoemde *'loverboy'*-patroon komen in de brochure aan de orde. Het meisje is niet echt gelukkig thuis, de jongen is in het begin heel lief voor haar en geeft cadeautjes. Als hij na verloop van tijd verandert en van haar verlangt met zijn vrienden te slapen om zijn geldproblemen op te lossen, voelt ze zich verplicht en is ze bang hem te verliezen.

Achter in de brochure *'Gevaarlijke liefde'* worden meisjes met dit soort ervaringen aangespoord deze niet uit schaamte voor zichzelf te houden, maar erover te praten. Meestal durven jongeren er niet over te praten, maar laten zij wel merken dat er iets aan de hand is. Vaak zijn die signalen vaag, soms zijn ze duidelijk. Middels een alerte houding kunnen professionals achterhalen of er sprake is van (gedwongen) prostitutie.

Signalen

Wanneer jongeren worden gedwongen tot prostitutie, vertonen zij vaak een ander gedrag dan eerst. Dit geldt ook voor jongeren die denken bewust te hebben gekozen voor prostitutie. De ervaring van PMW bij de laatste groep is, dat zij vaak 'gedwongen' worden door omstandigheden. Jongeren lopen bijvoorbeeld weg van huis, of experimenteren met hun grenzen, nemen 'wraak' op seksueel geweldservaringen (voelen zich met prostitutie machtig). Eenmaal in de prostitutie, is de stap terug vaak te groot en trekt de jongere een muur om zich heen: 'ik ben zelfstandig, ik weet wat ik doe, ik verdien zo lekker veel geld'. Daarnaast zijn er andere groepen minderjarigen met een andere achtergrond die in de prostitutie terechtkomen, zoals jongens en alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's).

In het kader van het project *'Beauty & the Beast'* is een lijst van signalen van jongerenprostitutie opgesteld, die beroepskrachten behulpzaam kan zijn.

Bij vermoedens over (gedwongen) prostitutie is het advies om te overleggen met een deskundig hulpverlener op dit gebied. Op basis hiervan kan een plan worden gemaakt om meer duidelijkheid te krijgen over het probleemgedrag en de aanpak daarvan. Interpretaties en gevolgtrekkingen vinden pas in een later stadium plaats.

In geval van twijfel, zorgen of vragen is het mogelijk om advies te vragen bij de leden van de werkgroep Hulpverlening van het Loverboyproject in Zwolle.

Gedrag/houding ten opzichte van anderen

- heeft opeens afwijkende normen
- lijkt opeens alleen bezig te zijn met seks
- heeft plotseling belangstelling voor bepaalde jongens
- daagt uit
- reageert spanningen af
- heeft veel nieuwe contacten
- gaat om met 'ouderen'
- blowt, vertelt over gebruik
- stelt zich extra sociaal wenselijk op
- heeft weinig binding met thuis

Gedrag/houding ten opzichte van omstandigheden

- is snel wisselend qua emoties
- is weinig flexibel
- ziet niet in hoe zij situaties kan benaderen/veranderen
- heeft het idee 'dat overkomt mij weer'

Uiterlijk en fysieke gesteldheid

- ziet er vermoeid uit
- is vermagerd
- ziet er anders gekleed uit
- ziet er qua make-up anders uit
- ziet er juist heel verzorgd uit
- ziet er uitdagend uit
- heeft psychosomatische klachten (geen direct aantoonbare lichamelijke oorzaak)
- zelfverwonding (verbergt dit angstvallig of loopt er juist mee te koop)

Houding ten opzichte van zichzelf

- lijkt geen eigen identiteit te hebben
- heeft een lage zelfwaardering
- heeft een weinig realistisch zelfbeeld (over-/onderschat zichzelf)
- is snel te beïnvloeden
- durft/kan geen grenzen aangeven
- voelt zich slachtoffer van bepaalde situaties, machteloos
- kan geen alternatieven bedenken
- is depressief

Gedrag (algemeen)

- drinkt
- blowt
- eet slecht
- ziet er plotseling afwijkend uit
- gaat extreem vaak uit
- hangt veel op straat rond
- heeft veel geld/dure spullen
- is overdreven vrolijk (masker)
- trekt zich terug

- heeft plotselinge huilbuien
- heeft woede-uitbarstingen
- vertelt overdreven verhalen
- vertoont op verschillende plekken totaal ander gedrag
- gaat onregelmatig naar school, spijbelt, slechte prestaties
- heeft thuis veel problemen, vertoont wegloopgedrag
- is niet aanspreekbaar op gedrag
- vermijdt onderwerp prostitutie of projecteert op anderen

Signalen van gedwongen jongerenprostitutie lijken voor een deel op die van seksueel misbruik: elk seksueel (getint) gedrag dat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren. Hierbij is altijd sprake van machtsongelijkheid of afhankelijkheid tussen pleger en slachtoffer. De *Landelijke Werkgroep Kinderporno en Kinderprostitutie* heeft de signalen van seksueel misbruik puntsgewijs verwoord (het gaat hierbij om de combinatie van signalen). Deze staan tezamen met signalen van kinderprostitutie en kinderporno genoemd in een folder.

Seksueel misbruik

- het verhaal van het kind of de jongere
- gedragssignalen:
  - grote angst voor lichamelijk contact
  - niet bij de leeftijd behorende kennis van seksualiteit
  - seksualiserend gedrag
  - plotselinge gedragsverandering
  - concentratieproblemen
  - van huis weglopen
  - zelfverwonding
  - lichamelijke signalen:
    - buikpijn
    - pijn/bloed aan anus, vagina
    - pijn in bovenbenen
    - eetproblemen
  - seksueel overdraagbare aandoeningen, zwangerschap

Als signalen van jongerenprostitutie worden bovendien genoemd:

- veel schoolverzuim
- wegloopgedrag
- vaak slaperig zijn
- over onverklaarbaar veel geld of nieuwe spullen beschikken
- erg gevoelig voor anderen zijn (bijvoorbeeld voor oudere mannen).

Ook over de werkwijze van de zogenoemde '*loverboys*' is een beschrijving gemaakt, te verdelen is in een aantal fasen (met dank aan het Scharlaken Koord).

1) Ontmoeting

De loverboy gaat op zoek naar meisjes. Hij doet dit op plekken als op scholen en in winkelcentra. Zij hebben een 'neus' voor meisjes met een problematische achtergrond, bijvoorbeeld een gebroken gezinssituatie, seksueel misbruik of affectieve verwaarlozing. Hierdoor ontwikkelen zij vaak een laag zelfbeeld, waardoor zij extra gevoelig zijn voor (onverwachte) aandacht.

2) Indruk maken

De jongen maakt indruk op een meisje door bijvoorbeeld in een mooie auto op school te verschijnen. Hij spreekt het meisje aan is heel aardig tegen haar. Hij verwent haar met cadeaus en veel aandacht.

3) Relatie aangaan

Het meisje vindt deze aandacht geweldig, zeker als ze dit thuis heeft moeten missen. Ze wordt verliefd op de jongen en gaat een relatie met hem aan.

4) Seksueel contact

De relatie verloopt prima. De jongen gaat al snel met zijn vriendin naar bed. Bij allochtone meisjes komt het voor dat zij verkracht worden om zo (ontmaagd) de weg naar huis af te snijden.

5) Grenzen verleggen

Door de vriendin aan te zetten tot seks met vrienden, verlaagt de drempel naar de prostitutie. Soms stimuleert de vriend het meisje ook om soft en/of hard drugs te gebruiken.

6) Aanzet tot prostitutie

Plotseling is er een keerpunt, wanneer de vriend door een emotioneel verhaal of door dwang zijn vriendin aanzet tot prostitutie. Het meisje is inmiddels emotioneel gebonden aan hem en kan daardoor moeilijk bij hem weg gaan. Bovendien is het sociale netwerk van het meisje klein geworden (meestal isoleert de vriend het meisje, eist haar tijd helemaal op).

7) Exploitatie

Als het meisje eenmaal werkt (op straat, achter het raam of in een besloten (illegaal) bedrijf), wordt ze scherp in de gaten gehouden. Als zij werk weigert, kan dit (bedreiging met) mishandeling tot gevolg hebben.

Het is voor buitenstaanders (ook hulpverleners) moeilijk om een ingang te vinden bij meisjes die gedwongen zijn tot prostitutie. De jongere is vaak erg bang voor de gevolgen als ze ermee stopt. Ook weet de jongere vaak niet waar ze voor hulp terecht kunnen en is het vertrouwen in anderen minimaal.

Als de jongere emotioneel nog sterk is verbonden met de partner, vergoelijkt ze zijn gedrag. Ze denkt veel geld te verdienen, hoewel de partner het gros van de inkomsten aan zichzelf toe bedeeft. In deze fase is het moeilijk om het meisje 'los te weken' van haar grote liefde. Als zij bijvoorbeeld wordt aangehouden door de politie en geplaatst is in een opvanghuis, valt zij in een diep gat wanneer er geen zorg uitgaat naar de diepere problematiek. Het patroon lijkt vaak op dat van mishandeling: de betrokkene keert terug naar de partner, in de hoop dat het toch weer goed komt. De aangiftebereidheid is laag; het is emotioneel erg zwaar om aangifte te doen tegen je (ex-)geliefde.

Bovendien is de opgelegde straf vaak niet zo hoog als de strafmaat, die varieert van maximaal zes jaar voor een individu tot tien jaar indien sprake is van twee of meer 'verenigde personen', minderjarigen onder 16 jaar, geweld of zwaar lichamelijk letsel (artikel 250a Wetboek van Strafrecht). Een taakstraf is niet ongebruikelijk. Het blijkt erg moeilijk om dwang tot prostitutie aan te tonen als dit binnen een relatie plaatsvindt.

Uit zichzelf doen meisjes en vrouwen vaak pas in een later stadium een beroep op hulp. Het verkrijgen van inzicht in het hoe en waarom resulteert aanvankelijk vaak in schuldgevoelens en schaamte. De jongere kan (nog) niet de ex-partner aanwijzen als degene die haar tot prostitutie heeft aangezet. Het proces van afstand nemen en erover kunnen praten, is een proces dat jaren kan duren.

Informatie over slachtoffers en loverboys

- M. Goderie, F. Spierings en S. ter Woerds

Illegaliteit, onvrijwilligheid en minderjarigheid in de prostitutie een jaar na de opheffing van het bordeelverbod (2002).

Per 1 oktober 2000 is het algemeen bordeelverbod geschrapt uit het Wetboek van Strafrecht. Met de opheffing wordt beoogd dat gemeenten de vrijwillige prostitutie beter kunnen reguleren, onder meer door het invoeren van een gemeentelijk vergunningstelsel. Het ministerie van Justitie heeft de Tweede Kamer toegezegd de (neven-)effecten, gedurende twee jaar na de inwerkingtreding van de wet te volgen en evalueren. Het rapport betreft een deel van die evaluatie. Het onderzoek richt zich op onvrijwillige prostitutie, prostitutie door minderjarigen en illegale prostitutie, en de mogelijke verschuivingeffecten door de opheffing van het bordeelverbod.

De onderzoekers concluderen dat er een kloof lijkt te ontstaan tussen het lokale niveau waarop gehandhaafd wordt en het regionale, landelijke en soms internationale niveau waarop de prostitutie zich organiseert. Een uitsluitend lokaal gerichte aanpak is volgens de onderzoekers dan ook niet afdoende. Prijs excl. portokosten €12, te bestellen via (030) 2300 799 of secr@verwey-jonker.nl.

- S. Cox & J. van der Leer

Preventie en Hulpverlening Meisjesprostitutie; 6 projectbeschrijvingen (2002).

Beschrijving van de problematiek van jongerenprostitutie en projecten die zich richten op preventie en/of hulpverlening aan (minderjarige) meisjes die in de prostitutie terechtkomen. De projecten van Beauty & the Beast, Beware of loverboys, Prostitutie Maatschappelijk Werk, Pretty Woman, Asja en Protocol 13 worden beschreven. U kunt het boekje voor € 5,- bestellen bij Stads Advies, Postbus 13124, 3507 LC in Utrecht: (030) 23 100 41

- Stichting soa-bestrijding

Werk & Liefde: vriendinnen door dik en dun (2002).

Het boekje is gemaakt voor jonge meiden in de prostitutie met een 'vriendje'. Tanja en Angela werken allebei als straatprostitutie. Het boekje bevat een fotoroman, een persoonlijkheidstest, een puzzel en een adressenlijst. In tekstblokken gekoppeld aan de fotoroman is aandacht voor safe seks en seksueel overdraagbare aandoeningen (soa). Ook de relatie met het vriendje komt aan bod. De fotoroman en de persoonlijkheidstest geven de mogelijkheid om de eigen relatie te onderzoeken. Het boekje kost € 1,- excl. porto- en handlingskosten (minimaal. €2,40) en is te bestellen via www.soa.nl (materialen-overzicht). Een bestelformulier is tevens aan te vragen via Euro Mail Waddinxveen, faxnummer (0182) 61 33 21. Voor andere vragen kunt u contact opnemen met de Stichting soa-bestrijding, (030) 23 437 00.

- ECPAT (End Child Prostitution, Child Pornography and the Trafficking of Children of Sexual Purposes)
Commerciële seksuele uitbuiting van kinderen: een wereldwijd probleem (2001).
 Brochure met beschrijving van vormen van commerciële seksuele uitbuiting wereldwijd; oorzaken en daders; wetgeving; preventie en opvang; verantwoordelijkheid overheid en bedrijfsleven. De brochure is gratis verkrijgbaar bij ECPAT-NL, Postbus 1570, 6501 BN in Nijmegen: (024)360 62 24, email ecpat@retour.net; website www.ecpat.nl .
- L. Venicz & I. Vanweesenbeeck
Aard en omvang van (gedwongen) prostitutie onder minderjarige (allochtone) meisjes (1998).
 Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek (NISSO).
 Te bestellen voor € 11,34 (incl. porto) bij het NISSO, Oudenoord 182, 3513 EV in Utrecht: (030) 230 40 10, website www.nisso.nl .
- Werkgroep Kinderporno en kinderprostitutie in Nederland
Kinderporno en kinderprostitutie in Nederland: de stand van zaken (1998).
 Onder redactie van L.van Gorp en S. Timman. Te bestellen voor € 6,80 bij TransAct, Postbus 1413, 3500 BK in Utrecht: (030) 232 65 00
 De Werkgroep Kinderporno en kinderprostitutie heeft een folder gemaakt voor iedereen die (beroepshalve) met kinderen en jongeren te maken heeft. Hierin worden puntsgewijs signalen beschreven die kunnen duiden op seksueel misbruik, kinderpornografie en kinderprostitutie. Het Infocentrum Kindermishandeling geeft informatie over de meldpunten: (030) 230 65 60. Voor het bestellen van folders kunt u terecht bij TransAct: per fax (030) 232 6555, via de postbus of [distributie@TransAct.nl](mailto: distributie@TransAct.nl) .
- Frenken, J.
Seksueel misbruik van kinderen: aard, omvang, signalen & aanpak (2001).
 In het kader van het Nationaal Actieplan Seksueel Misbruik van Kinderen is door het Ministerie van Justitie een brochure geschreven voor mensen die privé of via hun werk met kinderen te maken hebben. Op basis van feiten verkregen uit wetenschappelijk onderzoek beoogt de brochure inzicht te geven in de achtergronden van seksueel misbruik. De uitgave is gratis te bestellen bij het Ministerie van Justitie: Afdeling Informatie, Voorlichting en Publiciteit; Postbus 20301, 2500 EH, Den Haag, website ww.minjust-dpjs.nl .
- M. Hoogendoorn
Kinderprostitutie in Nederland: een onderzoek naar de aard en omvang (tweede versie 1999).
 Over alleenstaande minderjarige asielzoekers, kinderpornografie, minderjarige jongens, meisjesromances, knelpunten en aanbevelingen. Terre des Hommes Nederland (070) 310 50 00 / website www.terresdeshommes.nl .
- Protocol 13 (voorheen Project 13):
 - Evaluatieverslag door de afdeling Jeugdbescherming van Bureau Jeugdzorg (januari 2000);
 - Methodiekbeschrijving Project 13;
 - Beschrijving van het protocol door de afdeling Jeugdreclassering (juni 2001).
 Het materiaal is op te vragen bij Bureau Jeugdzorg, afdeling Jeugdreclassering (Ada Korstanje), (030) 250 02 50.

- Bureau Terpstra & Van Dijke

Asja: Nieuw leven! Nieuwe kansen?! – Tussentijdse evaluatie Asja, opvangvoorziening voor jeugdige prostituees. Blijf van mijn Lijf, Postbus 1087, 8900 CB in Leeuwarden: (058) 213 03 84 (81 pag., € 21,-), blijf.leeuwarden@wolmail.nl .

- M. Majoor

Als sex werken wordt (2^e druk 2001). Dit boek is geschreven door de oprichter van het Prostitutie Informatie Centrum (PIC) in Amsterdam op de Wallen. Het boek geeft een beeld van het werken in de prostitutie. Verkrijgbaar voor € 11,35 of te bestellen voor € 14,- (incl. porto) bij Stichting PIC, Enge Kerksteeg 3, 1012 GV in Amsterdam (ABN/Amro 45.89.40.607 o.v.v. cursusboek, naam en adres. (020) 420 73 28 /website www.pic-amsterdam.com .

- M. Melchior

'Waarom heb ik zo'n pijn?' Hulp aan slachtoffers van loverboys. *Over signalering van gedwongen prostitutie door huisartsen en andere beroepsgroepen die met jongeren werken.* Medisch Contact, 28 maart 2003.

- H. Kooijman

Onder dwang achter het raam: op het schoolplein lonkt de loverboy. Tijdschrift voor jeugdhulpverlening 0-25, mei 2001.

- R. Bullens, J. van Horn

Daad uit liefde: Gedwongen prostitutie van jonge meisjes

Tijdschrift: Justitiële verkenningen 'Jeugd en seksueel misbruik', jrg. 26, nr. 6, 2000, pag. 25-41.

De processen van 'grooming', inlijving en instandhouding worden beschreven die ten grondslag liggen aan de (gedwongen) prostitutie van jonge meisjes. Voor dit doel zijn de politie- en persoonlijkheidsgegevens van 16 meisjes geanalyseerd. De resultaten laten zien dat de onderzochte meisjes werden gerekruteerd door zogenaamde 'loverboys'. Deze hanteerden verschillende verleidingsstrategieën, zoals het overspoelen met dure cadeautjes, om de kwetsbare meisjes verliefd op hen te laten worden. De meest effectieve techniek om de meisjes vervolgens in de prostitutie in te lijven, was het dreigen met en het gebruik van fysiek geweld. Om hun inkomsten en organisatie te beschermen, hanteerden de pooiers tal van maatregelen, waarvan het gebruik van fysiek geweld de meest adequate bleek. Losse nummers van *Justitiële verkenningen* kunt u bestellen bij de boekhandel of Boom juridische uitgevers (070 3307033). De prijs van losse nummers bedraagt € 10,-(exclusief verzendkosten).

Film

- L. Crijns (regie)

"*Loverboy*". Uit de beschrijving van producent Motel Films: "Denise (17) wordt ingepakt door de charmante Michael (19), die haar verwent met dure cadeaus, complimentjes en luxe uitjes. Hij spiegelt haar een leven voor waarvan ze alleen kon dromen. Hij doet dit zo geraffineerd dat Denise volledig voor hem valt en uiteindelijk besluit ze de prostitutie in te gaan als de ideale manier om hun welvarende sprookjesleven voort te zetten. Maar dan wordt Michael écht verliefd..." Met onder jongeren bekenden als Monique v/d Werf (Onderweg Naar Morgen), Bouchra (K-Otic), Philip Ivanov (GTST), Chantal Janzen (Volle

Maan); Dragan Bakema is de loverboy. Deze Tele-film is uitgezonden op 12/4/03 door de VPRO.

D. Nechustan (regie)

"*Dag, nacht en het duister*". In deze film wordt een Marokkaans meisje gevolgd, waarbij onderwerpen als culturele waarden en prostitutie passeren.

De film kan gebruikt worden bij groepswork, m.n. voor Marokkaanse meisjes. Scenario: Malika Al Houlbach. De film is uitgezonden door de NPS: (035) 677 93 33

B. den Uyl (regie)

"*Engelen der Liefde*" (2002, 42 min.). Uit de beschrijving van Van der Hoop Filmproducties: 'Hedije is het kind van een Israëliische moeder en een Turkse vader. Op haar 15e werd zij prostituee. Eerder werd ze voortdurend geslagen door haar moeder en op haar 12e verkracht door haar oom. Maar ook houdt ze van de macht en de spel van het verleiden. Ze heeft drie kinderen, waarvan er één bij haar woont. Ze zegt dat ze voor hem wil stoppen met het werk. Den Uyl volgt Hedije terwijl ze langzaam haar leven op orde brengt en houdt daarbij continue Hedije's gezicht in beeld. Zo wordt het zowel een portret van haar leven als de manier waarop haar uiterlijk haar innerlijk weerspiegelt. Dit wordt vooral duidelijk in de gesprekken met de therapeut, die af en toe door het masker van afstandelijkheid heen breekt.' De film wordt na overmaking van €15,- (incl. porto) op giro 3617836 toegezonden.

"*Jong*" – jongerenprogramma van EO, 14/2/01 en

"*Jong*"- idem, 19/2/03

Per aflevering vertellen twee meisjes over hun ervaringen met gedwongen prostitutie.

Een video is voor €34,90 te bestellen bij de EO-verkoop, (035) 647 47 20 of via

http://www.eo.nl/home/html/eoshop_tvgemist.jsp

"*Twee vandaag*"- actualiteitenprogramma EO/TROS/NOS 13/6/01. In dit programma worden een Nederlands en Tsjechisch meisje geïnterviewd over prostitutie en hun verblijf in het opvanghuis Asja. Dit programma is m.n. geschikt voor hulpverleners omdat het bestaanrecht van Asja het onderwerp is. M.m.v. Asja en onderzoeker Liesbeth Venicz.

Organisaties

Stade Adviesgroep Jeugd en Jongeren

Beauty & The Beast is een preventieproject voor meisjes over relaties, opkomen voor jezelf en prostitutie. De bijeenkomsten kunnen worden uitgevoerd als onderdeel van het vak gezondheidskunde of maatschappijleer. Het project is alleen voor meisjes bestemd. De kosten voor de uitvoering van het project (5 bijeenkomsten) bedragen tussen de €1.140,- en €2.275,-, afhankelijk van de externe inzet. De map met lesmateriaal kost € 16,- en is te bestellen bij Stade Wittevrouwensingel 1, 3581 GA in Utrecht: (030) 236 18 61 / www.stade.nl

Het Scharlaken Koord

'*Beware of loverboys*' is een preventieproject voor meisjes van 13-16 jaar. Het Scharlaken Koord biedt hulp aan prostituees in Amsterdam op christelijke grondslag. Daarnaast verzorgt

de organisatie lessen op scholen, buurtcentra, jeugdgroepen en meidenhuizen. Hierbij zijn verschillende combinaties mogelijk. Met de gastlessen wil men meisjes bewust maken van de gevaren van 'loverboys' en hen laten nadenken over opvattingen rond relaties en seksualiteit. De richtprijs voor de lessen bedraagt €40 per lesuur maar is flexibel (excl. reiskosten).

Voor informatie over het materiaal en de lespakketten kunt u contact opnemen met Toos Heemskerk, Barndesteeg 25, 1012 BV in Amsterdam: (020) 622 68 97 / scharlakenkoord@solcon.nl / www.scharlakenkoord.nl

Pretty Woman

Deze organisatie biedt hulpverlening aan jongeren en vrouwen die te maken hebben (gehad) met (gedwongen) prostitutie. Ook bieden de medewerkers voorlichting aan groepen jongeren en mensen die in hun beroep met (jongeren-)prostitutie te maken kunnen krijgen. Pretty Woman wil in de nabije toekomst activiteitengroepen voor risicomeiden en lotnoten-contactgroepen opzetten. Contactpersoon is Lou Repetur (coördinator), Achter Clarenburg 25, 3511 JH in Utrecht: (030) 231 71 00.

Loverboyproject Zwolle

Belangrijkste onderdeel van het project is het Meldpunt Loverboys, een telefoonnummer waar slachtoffers naar kunnen bellen voor informatie, advies en doorverwijzing (038 426 83 43). Prostitutie Maatschappelijk Werk heeft met het project samengewerkt om een herdruk te maken, die is herschreven voor wat betreft het aanbod situatie in Zwolle.

Naast slachtofferhulp ontwikkelt het project activiteiten als:

- ontwikkelen en verspreiden van de brochure Gevaarlijke Liefde, een flyer en een poster;
- geven van preventielessen op scholen;
- organiseren van een werkconferentie;
- aanstellen van contactpersonen op scholen, waar leerlingen, ouders en docenten terecht kunnen;
- voorlichten van hulpverleningsorganisaties over de procedure die zij moeten volgen bij het aanmelden van slachtoffers.

Deelnemers aan het Loverboyproject zijn: Bureau Jeugdzorg Overijssel, Raad voor de Kinderbescherming, Leerplichtambtenaar, Stad en Welzijn, stichting Zwolse Jeugdhuisen, politie, het FIOM, het onderwijs, de Kern, RIAGG, SPD, Openbaar Ministerie, de Rechtbank, COA en de stichting Zorgconcept. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Zorgconcept, Middendam 3, 1141 BC Monnickendam: (0299) 658351, zie ook www.lover-boy.nl.

Zorgconcept heeft een lesprogramma ontwikkeld voor met name meisjes. De kosten zijn afhankelijk van het soort lespakket en op aanvraag beschikbaar. www.zorgconcept.org

Prostitutie Maatschappelijk Werk

Naast hulpverlening aan (ex-)prostituees (m/v) biedt PMW op verzoek voorlichting over (jongeren-)prostitutie aan groepen jongeren of hun begeleiders/docenten/hulpverleners in de regio Rotterdam. De hulpverleners van PMW geven tevens advies aan mensen die beroepsmatig te maken hebben met (gedwongen) prostitutie en die hierover vragen hebben. Pieter de Hoochweg 110, 3024 BH in Rotterdam: (010) 425 01 20/22/38/48, www.humanitas-rotterdam.nl.

Speciale opvang

In Leeuwarden is een opvangvoorziening met 10 plaatsen voor meisjes en jonge vrouwen tot 21 jaar die (gedwongen) in de prostitutie hebben gewerkt. De voorziening Asja biedt hen een time-out om op een veilige plek tot rust te komen. Dit met als doel uit het circuit te (kunnen) blijven en na te denken over wat ze zelf willen.

Uitgangspunt is dat de bewoonster uiteindelijk op eigen kracht verder kan gaan. De maximale verblijfsduur is drie maanden met evt. verlenging van drie maanden. Asja is organisatorisch verbonden aan de stichting 'Blijf van mijn Lijf' en heeft een geheim adres. Asja is te bereiken via Postbus 848, 8901 BP Leeuwarden: (058) 256 36 66 of blijf.leeuwarden@wolmail.nl .

**Tippelaarster vaak slachtoffer
van 'loverboy'
Hanneloes Pen, Parool 11/3/2000**

Minderjarige prostituees, geronseld door een *loverboy* belanden vaak op de tippelzone aan de Theemsweg. Want op de prostitutie is nauwelijks grip te krijgen, zegt Jooske Dondorp van de jeugd- en zedenpolitie in Amsterdam.

'Het zijn vooral Noord-Afrikanen die meisjes verleiden en ze vervolgens op de tippelzone aan de Theemsweg voor hen laten werken. Ik verwacht dat andere groepen jongens het ook gaan doen, als ze inzien hoe gemakkelijk het gaat. Het geld stroomt binnen.' Dat zei Jooske Dondorp van de jeugd- en zedenpolitie gisteren op een seminar over prostitutiepreventie en 'loverboys', jongens die meisjes op een geraffineerde manier de prostitutie in weten te krijgen.

Nederland telt zo'n dertigduizend prostituees, van wie naar schatting 1500 minderjarige meisjes. Velen van hen zijn geronseld door loverboys. En de politie heeft het moeilijk met die jongens, zegt Dondorp: 'Er zijn weinig aangiftes. We hebben er geen zicht op wie het zijn.' De door de loverboy geronselde minderjarige komt meestal niet op de Wallen terecht. De bordeelhoudster is namelijk aansprakelijk voor zijn prostituees. Treft de politie een minderjarig meisje in een bordeel aan, dan gaat de zaak drie maanden dicht. Daarom gaat zo'n meisje meestal naar de tippelzone, of komt in de escortservice of privé-prostitutie terecht, waarbij ze steeds wordt uitgeleend.

'Ik herken de door loverboys geronselde vrouwen soms aan de blauwe plekken op hun arm', zegt Dondorp. 'Ze hebben ook vaak de naam van hun vriend op hun borst of arm getatoeëerd. Maar alle controles zijn vrijwillig. Dat maakt het moeilijk inzicht te krijgen en op de tippelzone valt het zicht voor de politie helemaal weg. Daar werken zeventig tot tachtig personen. Er komen wel acht- tot negenhonderd auto's zeven dagen in de week langs,' zegt Dondorp, die ruim drie jaar bij de jeugd- en zedenpolitie aan de Warmoesstraat werkt.

De loverboy scharrelt rond op stations en in disco's, maar houdt zich steeds vaker op rond middelbare scholen, meestal bij mlk- of vmbo-scholen. Hij heeft een zekere arrogantie, een robuuste, trotse uitstraling, ziet er goed uit, draagt merkkleding, ruikt lekker en draagt gouden sieraden. Het zijn jongens waar meiden graag mee gezien worden. Hun slachtoffers zijn meisjes met een problematische achtergrond, weinig eigenwaarde en dito opleiding. Ze zijn vaak emotioneel verwaarloosd en snakken naar aandacht. En juist dat laatste maakt ze interessant voor loverboys. 'Ze staan met hun BMW bij school en sjansen met die meisjes. Ze zeggen zelf ook: een aantal meisjes ziet ons staan en wie niet reageert, valt af.' Het meisje krijgt cadeautjes en aandacht, heel veel aandacht. Dondorp: 'Eerst gaan ze met het vriendje naar bed, dan met een vriendje van het vriendje. Haar grens wordt steeds verlegd. Eerst naar de vriendenkring, later naar onbekenden.'

Als de meisjes eenmaal in de prostitutie zitten, zijn ze er moeilijk weer uit te halen. Daarom ziet Dondorp wel wat in preventieprojecten, zoals het Utrechtse project *Beauty and the Beast*. G. Kelder, vertrouwenspersoon op een mbo-school in Oost/ Watergraafsmeer, kent de jongens wel die in mooie auto's rond haar school hangen. 'Het gaat om drie of vier jongens in twee mooie BMW's. Ze bieden goedkope telefoonkaarten aan, gestolen natuurlijk. Ze verkopen van alles. Laatst kwam een leerlinge met een lingersetje aanzetten.'

Nu pas denk ik hé, zouden dat loverboys kunnen zijn?'De school kan er volgens haar weinig tegen doen. 'Ze zijn heel intimiderend. Ze laten zich echt niet wegsturen.'

N. van Hoof, leerkracht van een vbo-mavo in Tilburg, zag een Marokkaans meisje ternauwernood aan een loverboy ontsnappen. 'We herkenden de handelwijze van de jongens die rond onze school hingen, want er komt steeds meer publiciteit over dit soort zaken. Het meisje was al aardig bevriend geraakt met twee van die Marokkaanse jongens. Samen met de vader hebben we het meisje kunnen weerhouden. Haar vader kwam haar iedere dag van school halen. We zijn van plan nu meer te controleren rond school.'

Niet alleen de scholen, ook de politie kan de jongens nauwelijks weghouden. 'Zo'n jongen wegsturen heeft weinig zin. Hij loopt een ommetje, wij lopen een ommetje, en dan komen we elkaar weer tegen. We kunnen alleen verkeerscontroles uitvoeren, vragen naar hun rijbewijs en kentekenbewijs. Die gegevens slaan we op in de computer. Zo vergaren we informatie over ze.'

Banden met een loverboy zijn moeilijk te verbreken, zeggen sommige opvanghuizen voor jongeren. De meisjes realiseren zich niet dat ze zichzelf verkopen. Andere opvanghuizen kennen het verschijnsel amper, zoals Jenny Bruyn van Woodrose/Lucifer: 'Sommige meiden worden de hele dag op hun mobiele telefoons gebeld door hun vriendjes en krijgen heel veel cadeautjes. We zullen daar nu wel extra alert op worden.'

'Een meisje dat hier woonde kreeg ineens een Turkse vriend en werd overladen met cadeaus. Heel beleefd, hij besteedde veel aandacht aan haar. Ik dacht nog: wat een lieve jongen voor Sandra. Maar net zeiden wij tegen elkaar: zou dat een loverboy geweest zijn?'